

ΙΑΚΩΒΩ, ΠΟΛΥΛΑ,

Τῶν Στοχασμῶν καὶ τῶν Ρυθμῶν τὰ θεῖα χέρια,
τὰ θεῖα φτερούγια τὴν ψυχὴ σου, ἀπ' τὸ κορμὶ της
ἐλεύθερον, ψηλὰ τὴν πᾶνε πρὸς τ' ἀστέρια·
ἐκεῖ ἢ πομπὴ κρατεῖ θανασία τὴν ὀρμὴ της.

Στῶν παραδείσων τὰ ὑπερκόσμη καλοκαίρια,
στῆς Λύρας τ' ἄστρο, ἐκεῖ ποῦ ὁ ψάλτης κ' ὁ τεχνίτης
λάμπουν ἀθάνατ' ἀπὸ πνεῦμα περιστέρια,
τοῦ Σολωμοῦ σὲ πέρνει ὁ ἴσκιος, ὁ μαγνήτης.

Πατρικὰ σ' ὀδηγεῖ σὲ δυὸ Θαβῶρ ἀγνάντια,
σ' ἀφίνει ἐκεῖ καὶ λέει: «Νὰ ἢ δόξα σου! Ἐδῶ στάσου
κ' ἓνα ταῖρι γιγάντων σὰν ἀπὸ διαμάντια

Κατάβαθα ἀδασίλευτο βλέπε μπροστά σου,
καὶ σὰν ἀέρι ἀπὸ λατρεία πνέε τριγύρω
στὸν Ὅμηρο, μακάριε, καὶ στὸ Σαίξπηρο!»

ΚΩΣΤΗΣ ΠΑΛΑΜΑΣ

ΑΝΟΙΚΤΟ ΓΡΑΜΜΑ

ΔΙΑ ΤΟΝ ΠΟΛΥΛΑ

Φίλε κ. Γρυπάρη.

Ἡ τελευταία κριτικὴ σου διὰ τὸν μακαρίτην Πολυλά μὲ ἐγέμισε δάκρυα τοὺς ὀφθαλμούς, διότι μὲ ἐγνώρισε τὸν θάνατον ἀνδρὸς ἐξασκούντος κράτος ἐπὶ τοῦ πνεύματός μου καὶ εἰς τὰς σελίδας τοῦ ὁποῦ χιλιᾶκις ἐσκίρτησα ἐν τῇ διαλάμψει ὑψηλῆς ιδέας καὶ στροφῆς ἀριστουργηματικῆς. Ἐνθυμοῦμαι τὴν πρώτην περίστασιν ὅταν ἠσθάνθην τὴν ἐπίδρασιν τοῦ Πολυλά καὶ τὴν ἀνάγκωσίν της παρακολουθεῖ παντοτεινὰ ἢ πρώτη συγκλίσεως ἢ ἀνατριχιαστικῆ τῶν στίχων του. Ἦμεθα συνηγμένοι ἐν τῷ γραφείῳ τῆς «*Νέας Ἐφημερίδος*» ὅπου Νίνιος ὁ Ταβουλάρης θὰ ἐδοκίμαζε τὴν μετάφρασιν τοῦ Ἀμλέτου τὴν γενομένην τότε ὑπὸ τοῦ φίλου μας Δαμιράλη, ἂν θὰ ἦτο δυνατὸν κατὰ τὴν θερινὴν ἐκείνην θεατρικὴν περίοδον νὰ ἀντικαταστήσῃ αὐτὴ τὴν συνειθιμένην τοῦ κ. Βικέλα. Ὡσαύτως ἐπὶ τῆς τραπέζης ἐπρόκειντο καὶ αἱ μετάφρασεις τοῦ Πολυλά καὶ τοῦ Περθάνογλου. Ὁ κ. Καμπούρογλου πρῶτος τότε ἤρξατο στωμίμως ἀπαγγέλων μονολόγους ἐκ τῆς μετάφρασεως Δαμιράλη καὶ ἐξέλεγε τὰ τραγικώτερα, ὅποτε ὁ Νίνιος ἀρπάζει τοῦ Πολυλά τὴν μετάφρα-

σιν καὶ μὲ τὰ ζακωνθινὰ του κοπλιμέντα—ὀλίγον καὶ θεατρικὰ—ἐπιβάλλει τὴν σιγὴν. Ὅστις εἶδε τὸν Ταβουλάρην ὡς Ὀθέλλον, ὡς Ἀμλέτον καὶ ὡς Κωνσταντῖνον ἐν τῇ Φαύστα θὰ νοιώθῃ τὴν κατὰ-πληξιν καὶ θὰ φαντασθῇ τὸν ἀκατάσχετον ροῦν τοῦ καλλιτέχνου ἠθοποιοῦ ἀσφαρπασθέντος καὶ θεολήπτου εἰς τὴν γοητείαν τῆς δυνάμεως καὶ τοῦ κάλους μόλις εὐσεθέντος ἐν τῷ στοιχείῳ τῆς ἐμπνεύσεώς του καὶ εἰς τὴν ἐπτανησιακὴν ἀντίληψιν καὶ μορφήν τῶν ιδεῶν τοῦ Σαίξπηρου. Ὡ! ὅταν ὡς Ἀμλέτος ὕβριζε τὴν ἀπιστίαν τῆς ἀνδροφόνου μητρὸς του...

ἂ! γὰ ζῆς στὸν σαπημέρον

ἴδρον μᾶς κλίτης λιγδερῆς, ποὺ τὴν ζεσταίνει
ἀχνὸς σιχαμερὸς, γλυκὰ λόγια γὰ λέγης,
τὸν ἔρωτα γὰ κάμης μέσ' σ' ἀχοῦρι

— γθάνει

μὴ μοῦ ὀμιλήσῃς παῦσε· ὥσ᾽ ἀν μαχαίρια παίρνουν
τὰ λόγια σου στ' αὐτιά μου· παῦσε ἀγαπημένε
Ἀμλέτε, παῦσε.

Ὁ μαγνητισμὸς τῆς ποιήσεως καὶ τῆς ἠθοποιίας διέτρεχε ὅλων τὰ νεῦρα καὶ ἡ παράστασις τῶν τραγικῶν ιδεῶν μὲ τοὺς μῦς καὶ τὰ νεῦρα τῆς λαλουμένης γλώσσης, μὲ τὰς ἀπλὰς ἀλλὰ γιγαντοδυνάμους καὶ τὰς ἀποτόμους φράσεις εἰς ἀρμονικούς στίχους εὐστρόφους, δὲν ἐπεδέχτο σύγκρισιν. Ὁ ἠθοποιὸς

ἐσταμάτησεν ἕως ἐκεῖ, ἐσφόγγιζε τὸν ἰδρώτα του καὶ τὸ πρόσωπόν του ἐσφυζεν ἀκόμη κατάρυθρον ἐνῶ ἐχάνετο ἀπ' αὐτοῦ ἡ τραγικὴ εἰκὼν τὴν ὁποίαν τὸ πάθος εἶχε χαράξει. Κατόπιν ὡσεὶ νὰ συνῆλθε ἐκ μακροῦ ἀγῶνος:

— Κύριοι, λέγει, αὐτὴ εἶνε ἡ μετάφρασις τὴν ὁποίαν νῶς νὰ διδάξω ἀπὸ τῆς σκηνῆς, ἀλλὰ τὴν ὁποίαν δὲν ἔννοεσι ὁ κόσμος. Πολὺ καλὰ λοιπὸν, ἕως ὅτου τὴν νοήσῃ ἐγὼ θὰ διδάξω τὴν ἰδίαν τοῦ Βικέλα. Μὴ πρὸς κακοφανισμόν σας, δὲν ἐνοήσατε ἡμᾶς ἀκόμη τοὺς Ἑπτανησίους, ἀκούσατε ἄρμονίαν στίχων, ἀκούσατε περιγραφὴν, ἂν καὶ ἔξω τοῦ κειμένου — τοῦ τρόπου καθ' ὃν πνίγεται ἡ Ὀφελία; Καὶ ἀπαγγέλλει

Σ' ἕνα ρυάκι ἐπάνω
Ἦτιὰ γυρομένη τὰ χλωμά της φύλλα δειχνεῖ
μὲς τὸν καθρέφτην τοῦ νεροῦ ποῦ ἀγάλλει
ἔφερε ἡ κόρη αὐτοῦ φανταστικὰ στεφάνια
ἀπὸ τσουνκρίδες, χρυσολοῦλουδα καὶ κρίνα
καὶ ὡς προσπαθοῦσε
αὐτοῦ σακφαλωμένη τὰ πλεκτά της ἄνθη
ἔς τὰ κλωνάρια, ποῦ ἐκλίταν, τὰ κρεμάση, ἐκόπη
ἐν' ἄσπ.λαγχο κλαδί καὶ αὐτὴ μὲ τὰ χλωμά της
τρόπαια πέφτει ἔς τὸ ποτάμι ὁποῦ τὴν κλαίει.
Τὸ ἀπλωμένο φόρεμά της τὴν βαστοῦσε
ἐπ' ὡς ἰνύμνην τοῦ νεροῦ, κ' ἐκείνη ὡστόσο
ἄσματα παλαιὰ κομμένα ἐτραγονδοῦσε
ἀ.λ.λ' ἀγάλλει ἀγάλλει
ποτισμένα βαρύναν τὰ φορέματά της
καὶ τὴν δυστυχησμένην κόρην κάτω ἐσύραν
ἀπ' τὸ γλυκό της ἄσμα εἰς βουρκαωμένο μνήμα.

Μετ' ὀλίγον χρόνον ἐν τῷ θεάτρῳ τῆς «Ὁμοιοῦς» Ἀθηνῶν ἐδιδάσκετο ὁ Ἀμλέτος πάλιν ἐκ τῆς μεταφράσεως τοῦ κ. Βικέλα. Κατὰ τὸ τέλος τῆς πρώτης πράξεως εἰσέρχονται εἰς τὰ παρασκῆνια καὶ εὐρίσκω τὸν Ταβουλάρη νὰ ξεκουράζεται εἰς τὸ καμαρίνι του. Τὸν συγχάρω διὰ τὸν ἐnthουσιασμόν τοῦ ἀρχοκρατορίου καὶ τὸν ἐnthυμίζω τὴν μεγαλοπρεπῆ προσφώνησιν τοῦ Ἀμλέτου εἰς τοῦ πατρός τὸ φάσμα κατὰ τὴν μετάφρασιν τοῦ Πολυλά. Καὶ ἐκεῖνος ἂν καὶ κατὰκοπος—«ἄκου τὴν λέγειν»

ὦ ἄγγελοι τοῦ ἠέριστον, σεις φυλάξατέ μας!
Μακάριον εἶσαι πνεῦμα, εἴτε κολασμένο
πνοαῖς οὐράνιες φέρεται, εἴτε φλόγαις Ἄδου,
ἔχεις προαίρεσιν καλὴν, εἴτε ὀλεθρίαν
μὲ σχῆμα τόσο ἀξιομίλητον ἐφάνη
ὥστ' ἐγὼ θὰ σοῦ κρῖνω καὶ σοῦ λέγω Ἀμλέτε,
πατέρα μου καὶ τῶν Δαρῶν ὦ βασιλεῖα!
ἦ! δός μου ἀπόκρισιν! Σ' τὴν ἄγροισιν μὴ μ'
[ἀφήση
νὰ πνίγωμαι, ἀ.λ.λ' εἰπέ, διατί τ' ἁγιασμένα
κόκκαλά σου, ὁποῦ τὰ ἔχαι νεκροσυγγυρίη,
τὰ σάβαρά των ἐσπασαν; Διατί τὸ μνήμα
ποῦ σ' εἶδαμε κλεισμένον στήν ἀνάπαυσίν σου

τ' ἀσάλευτα ἄνοιξε σαρόνια τοῦ μαρμάρου
νὰ σ' ἀπολύσῃ ὀπίσω; τί σημαίνει τοῦτο,
ὅτι σὺ, λείψανο, πατόκορρα ὡ.π.λισμένος,
πάλι ἐρχεσαι νὰ ἰδῆς τὰ φέγγη τῆς σελήνης
τὴν ἄνκτα ν' ἀσχημίζης, ὥστ' ἐμεῖς, τῆς φύσεως
τὰ ἐμπαίγματα, τόσο φρικτὰ νὰ κλονισθοῦμε
μὲ στοχασμοὺς ὅπου δὲν φθάει ὁ νοῦς τοῦ ἀν-
θρώπου;

Ὁ κωδωνίσκος ὅμως τοῦ θεάτρου ἐκτύπα ἐπανε-
λημμένως οἱ ἠθοποιοὶ ἐπανερχοντο εἰς τὰς θέσεις
των, ἄλλοι ἐσπευσμένως διηυθῆτον τὰ σκηνικά, οἱ
ἐπισκέπται ἀπεχειρέτων τοὺς γνωστούς των ἠθο-
ποιούς καὶ ἐγὼ τὸν Νιόνιο Ταβουλάρη. Ἡ ἐντύπω-
σις ὅμως ὅλων αὐτῶν μοὶ ἦτο τόσο βραχεία ὥστε
ἐκτοτε θαυμασμός καὶ λατρεία μὲ συνεκράτησε διὰ
τὸν Πολυλά. Προσεπέθησα νὰ μελετήσω ὅλα τὰ
ἔργα του καὶ ἐγνώρισα τὴν καλλιτεχνικὴν ψυχὴν
του μὲ τὴν σοφὴν καὶ ἀριστοκρατικὰ κρίσιν του.
Δὲν ἦτο μεγαλοφύα ἀνεξάντητος εἰς τὸ βάθος
τῆς, οὔτε τὰ πρωτότυπα ἔργα τοῦ Πολυλά θὰ μεί-
νουν κλασσικὰ μνημεῖα. Ἄλλ' ἦτο φύσις εἰς τὸ
ἄκρον καλλιτέχνις καὶ λεπτοφυής, νοῦς ἄρμονικῶς
ἀνεπτυγμένος καὶ διαυγής, ὥστε τῶν μεγάλων ἔρ-
γων αἱ ἀκτῖνες νὰ κατοπτρίζονται μὲ ὅλας τὰς
δυνατὰς γραμμὰς καὶ τὰς ἡμισθέτους, τὰς φωτο-
σκιάσεις των. Δι' αὐτὸ αἱ μεταφράσεις τοῦ Πολυ-
λά εἰς τὸν «Ἀμλέτον» καὶ εἰς τὴν «Τρικυμιάν»
τοῦ Σαίξπηρου καὶ εἰς τὴν «Ὀδύσειαν» τοῦ Ὀ-
μήρου ὅπως καὶ αἱ σημειώσεις του εἰς τὸν Σολω-
μὸν πραγματικῶς εἶνε ἔργα κλασσικά. Τῆς «Ἰλιά-
δος» ὀλίγα στοιχεῖα μετέφρασε, ἀλλ' ἡ δημο-
σίευσίς τοῦ Ζ αὐτῆς ἀποτελεῖ φιλολογικὸν σταθμὸν
πρώτης δυνάμεως εἰς τὸν ὅποιον ἡ δύναμις τῆς
φωτοτυπίης τοῦ μεγάλου αἰδοῦ ἀναμετρεῖται μὲ τὸ
παραδείγμα τῆς γλωσσικῆς φιλολογίας ἧτις προώρι-
σται νὰ βρασιλεύσῃ εἰς τὸ ἔθνος μας. Ὁ Πολυλάς δὲν
ἦτο ριζοσπάτης δημοτικιστῆς ὅστις θέλει νὰ κολο-
θῶνῃ τὰς λέξεις καὶ νὰ σαρώνῃ τῶν χωρικῶν τὰς
γλωσσικὰς διαφθοράς ἵνα ἀποτελέσῃ γλωσσικὸν
ἵνδραμα, δῆθεν τῆς λαλουμένης γλώσσης, ἀλλὰ
οὔτε καὶ συντηρητικὸς εἰκονολάτρης τῆς καθα-
ρευούσης μούμιαις ἀλλοίας ἐποχῆς καὶ ἀλλοίων ἀ-
ναγκῶν. Ὁ Πολυλάς, ὅπως ἀποδεικνύει ὁ ἀριστος
κριτικὸς του Καλοσογούρος, ἀκολουθῶν καὶ συμ-
πληρῶν τοῦ Σολωμοῦ τὸ ἔργον, εἰσδύει εἰς αὐτὰς
τὰς ὑποκνηθάνουσας τῆς γλώσσης δυνάμεις, ἐκλέγει
τὸ καθαρώτατον ἄνθος τῆς, ὑποτάσσει τὴν ὕλην
εἰς τὴν ἄρμονίαν καὶ παρουσιάζει ἐκ τε τῆς κα-
θαρουργίας ὅ,τι εἶνε ζωντανὸν καὶ ἐκ τῆς δημώδους
ὅ,τι εἶνε πλαστικὸν καὶ ἐξηγηνισμένον μὲ ἀπεριό-
ριστον πλάτος λόγου καὶ πλοῦτον γλωσσικῶν οἰκο-
δομήματος. Αὐτὴ πρέπει νὰ ἦναι ἡ γλώσσα μας ἧτις
ὑπεδείχθη ὑπὸ τοῦ Σολωμοῦ καὶ εἰς τὴν ὁποίαν οἱ
νεώτεροι Βιζυηνός, Δροσίνης, Παλαμᾶς καὶ ἄλλοι

χωροῦσι. Ἦθελα νὰ ἔφερα παραδείγματα τοῦλάχιστον τὸ Ζ τῆς Ἰλιάδος τὸ ὁποῖον μετέφρασεν ὁ Πολυλάξ, ἀλλ' ὁ ἀναγνώστης μας ἄς κρίνῃ ἐκ τῶν ὀλίγων στίχων τοῦ διαλόγου τοῦ Ἐκτορος πρὸς τὴν Ἀνδρομάχην τοῦ ὁποῖου τόσον γλυκὰ ἀπέδωκε τὴν περιπαθειαν, τὴν φυσικὴν χάριν καὶ τὴν εὐγένειαν τοῦ πρωτοτύπου.

Ἐκεῖνος χαμογέλασε κυττῶντας τὸ παιδί του ἡσυχᾶ καὶ ἀπ' τὸ χέρι του πιασμέν' ἡ Ἀνδρομάχην ἐδάκρυζε καὶ τοῦλεγεν· Ὡμὲ, θὰ σ' ἀφανίσῃ ταύτη σου ἡ τόλμη, ὦ τρομερὲ· τὸ βρέφος δὲν ἔ-

[πᾶσαι

τοῦτο κ' ἐμὲ τὴν ἄμοιρον ποῦ χήρα σου θὰ γίνω ὀγλήγορα, ὅτι ὀγλήγορα θὰ ὀρμήσουν ὅλοι ἀντάμα νὰ σὲ φορέουσιν οἱ Ἀχαιοί, καὶ ἅμα σὲ χάσω,

[κάτω

ἔστων μαῦρον ἄδην ἄς καταβῶ· διότι ἂν ἀποθάνῃς καὶ σὺ καμμιὰ παρηγοριά δι' ἐμὲ δὲν θ' ἀπομείνῃ καὶ ποίους μόνον ἔχασα πατέρα καὶ μητέρα.

Ἦσαν ἐπὶ τὸ σπῆτι μου γλυκεῖς ἀντάδελφοί μου κ' εἰς μιὰν ἡμέραν ὅλοι ὁμοῦ ῥοβόλησαν ἔς τὸν

[Ἄδην

ὄλους τοὺς ἐθανάτωσεν ὁ θεὸς Ἀχιλλεὺς τῶν μύσχων μέσα εἰς ταῖς κοπαῖς καὶ τῶν λευκῶν

[προβάτων.

Καὶ τὴν σεπτὴν μητέρα μου, βασιλίσσῃ σ' τὴν

[Θήβην

δοῦλην ἐδῶ τὴν ἔφερε μὲ τ' ἄλλα λάφυρά του καὶ ἀποῦ μὲ δῶρ' ἀμέτρητα κατόπι ἐξαγοράσθη τὴν ἔσθυσεν ἡ Ἄρτεμις ἔς τὸ σπῆτι τοῦ πατρὸς μου Ἐκτορ, σὺ εἶσαι δι' ἐμὲ πατέρας καὶ μητέρα, σὺ ἀδελφός, σὺ ἀνθρὸς τῆς κλίης σὺντροφός μου. Ἀλλὰ λυπήσον μας καὶ αὐτοῦ μείνε ἔστων πύργον

[μήπως

ὄργανὸν κάμῃς τὸ παιδί καὶ χήρα τὴν γυναῖκα.

Ἀλλὰ καὶ ἡ ἀπάντησις τοῦ Ἐκτορος ἀπεδόθη λαμπρὰ εἰς τὸ κλαῦμα καὶ τὴν δέησιν τῆς γυναικὸς του ἐπαξίως τοῦ πρωτοτύπου:

Θὰ φθάσῃ ἡμέρα νὰ χαθῇ κ' ἡ Ἰλιος ἡ ἁγία καὶ ὁ Πρίαμος ὁ δυνατὸς μὲ ὄλον τὸν λαόν του. Ἀλλὰ τῶν Τρώων ἡ φθορά δὲν μὲ πληγόνει τόσο καὶ τοῦ πατρὸς μου ὁ θάνατος καὶ τῆς σεμνῆς μη-

[τρός μου

καὶ τῶν γλυκῶν μου ἀδελφῶν ὅπου πολλοὶ καὶ ἀνδρείοι

[ἀπὸ ταῖς λόγχαις τῶν ἐχθρῶν θὰ κυλισθοῦν στὸ

ὄσ' ὁ καῦμός σου, ὅταν καθεὶς τῶν Ἀχαιῶν σὲ

[πάρῃ

εἰς τὴν δουλείαν, ἐνῶ σὺ θὰ ὀδύρησαι, θὰ κλαίῃς. Εἰς τὸ ἄργος ξένον ἕφασμα θὰ ἔγαινης προσταγ-

[μένη.

ἀπ' τὴν Ὑπέρειαν πηγὴν ἢ ἀπὸ τὴν Μεσηίδα νερὸ θὰ φέρῃς στατικῶς, ἀπὸ σκληρὴν ἀνάγκην κ' ἐνῶ σὺ κλαίεις θὲ νὰ εἰποῦν· «Ἰδέτε τὴν συμβίαν τοῦ Ἐκτορος ποῦ ἐπρώτερον τῶν ἵπποδάμων Τρώων ἔς τὸν πόλεμον ποῦ ὀλόγηρα ἔς τὴν Ἰλιον πολε-

[μοῦσαν».

Αὐτὰ θὰ εἰποῦν καὶ μέσα σου θὰ ξαλαζήσῃ ὁ πόθος, τοῦ ἀνδρὸς ἐκείνου ὅπου δὲν ζῆ διὰ νὰ σ' ἐλευθε-

[ρώσῃ.

Ἀλλὰ παρὰ τὸν θρηγόν σου καὶ τ' ὄνειδος νὰκούσω βαθῶ ἔς τὴν γῆ καλύτερα νὰ μὲ σκεπάσῃ ὁ τάφος.

Καὶ ὁ μέγας Ἐκτωρ ἀπλώσε τὰ χέρια ἔς τὸ παι-

[δί του·

ἔσκουξ' ἐκεῖνο κ' ἔγυρε ἔς τὸ στῆθος τῆς βυζιάστρας· φοβήθη τὸν πατέρα του καθὼς εἶδε ν' ἀστράφτον τάρματα καὶ ἀπ' τὴν κόρυθα τῆς περικεφαλαιᾶς τὴν χαιτήν, ποῦ τρομακτικῶς ἐπάνω του ἐσειόγταν. Ἐγέλασε ὁ πατέρας του καὶ ἡ σεβαστὴ μητέρα καὶ ὁ μέγας Ἐκτωρ ἔβγαλε τὴν περικεφαλαιᾶν καὶ κατὰ γῆς τὴν ἔθεσεν ὅπου λαμποκοποῦσε.

Ἐφίλησε κ' ἐχώρευσεν ἔς τὰ χέρια τὸ παιδί του κ' ἔπειτα ἠνχῆθη ἔς τοὺς Θεοὺς κ' εἶπε ὡς πατέρα

[Δία

καὶ ὄλ' οἱ ἐπουράνιοι θεοί, δώσετε εἰς τὸ παιδί μου τοῦτο, ὡς ἐδώκατ' εἰς ἐμὲ, ἔς τὸ γένος του νὰ

[λάμπῃ

ἔς τάρματα μέγας, δυνατὸς ἔς τὴν Ἰλιον βασιλεὺς, καὶ ὡς ἔρχεται ἀπ' τὸν πόλεμον μ' ἄρματα αἵμα-

[τωμένα

ἐχθροῦ ποῦ ἐφόρευσε, νὰ εἰποῦν καλύτερος ἐ-

[δειχθῇ

καὶ τοῦ πατρὸς του καὶ χαρὰν θὰ αισθάνεται ἡ

[μητέρα.

Καὶ οὕτω, φίλε κ. Γρυπάρη, ἀπορῶν ποῦ νὰ σταματήσω ἐλησμόνησα τὸν ὀλίγον τῆς «Φιλολογικῆς Ἠχοῦς» χώρον. Σεῖς εὐγενῶς ἠθελήσατε νὰ γνωρίσητε ἐκ πρωτοτύπων ἔργων τὸν Πολυλάξ εἰς τὸ ἐδῶ κοινόν, ἀλλ' ἐπειδὴ ἐγὼ τὴν μεγίστην ἀξίαν του ἀναγνωρίζω εἰς τὰς κλασικὰς του μεταφράσεις ἠθέλησα νὰ ὑποδείξω τεμάχια τινὰ ἐκ τῶν τελευταίων τούτων καὶ πρὸς τοῦτο, ὡς εἶνε φανερόν, μοὶ ἐχρησίμευσεν ἡ Κριτικὴ τοῦ Καλοσγούρου. Ἀρὰ γε νὰ ἦνε ἀληθὲς τὸ παράπονόν σου ὅτι πιθανόν πολλοὶ οὔτε κατ' ὄνομα τὸν Πολυλάξ νὰ γνωρίζουν; Κολλοῦμαι ὑποθέτων ὅτι ἡ ἐθνικὴ μας ἀδιαφορία δὲν προῦχώρησε μέχρις αὐτοῦ τοῦ ἐλλεινοῦ σημείου ἢ τοῦλάχιστον ὅτι τώρα ἐπὶ τέλους μετὰ τὸν θάνατόν του πολλοὶ, θὰ θελήσουν νὰ θαυμάσουν τοῦ σοφοῦ μεταφραστοῦ καὶ φιλόλογου τὸ ἔργον.

N. I. ΒΑΣΙΛΕΙΑΔΗΣ

